

Грошовик І. С.

викладач кафедри хореографії та художньої культури
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ХОРЕОГРАФІЧНА ОБДАРОВАНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ЧИННИКИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Обдарованість – це системна якість психіки, що розвивається протягом життя, яка визначає можливість досягнення людиною більш високих результатів в одному чи кількох випадках діяльності порівняно з іншими людьми.

Хореографічна обдарованість передбачає гармонійне поєднання фізичних, психофізіологічних і психологічних даних, природних задатків з особистими рисами людини, що розвиваються впродовж її життя в певному оточенні (хореографічна група) [4; 5; 6].

В основі психологічних особливостей, що відрізняють конкретну людину від інших, лежать індивідуальні характеристики: конституціональні особливості, нейродинамічні характеристики мозку, особливості асиметрії півкуль головного мозку та інші. Успіх діяльності залежить від взаємодії трьох компонентів: знань, умінь і мотивації [1].

Хореографічне мистецтво Л. Єрьоміна розуміє як складний процес, де поєднується емоційна та інтелектуальна сторони, музичний матеріал й індивідуальні особливості виконавця [2]. Ця єдність зумовлює явище естетичного переживання з усіма специфічними і характерологічними особливостями.

Аналіз творчих здібностей у хореографічній діяльності слід проводити на двох рівнях: постановки та виконання композицій.

Провідною діяльністю хореографів-виконавців вважається навчальна, оскільки доводиться значну частину часу проводити в танцювальному залі. І її

зміст не вичерпується постійним шліфуванням навчальних вправ, а включає такі важливі складові творчості, як мислення, фантазування, рефлексія [4; 5].

Когнітивні моделі хореографічного мистецтва базується на музичному сприйманні, яке враховує динамічний аспект переробки інформації. Для створення певних образів важливою складовою є здатність їх уявляти [6]. Кожен з етапів хореографічної діяльності містить елементи творчості. Основним завданням хореографів, за Б. Янкевич та Н. Чепелевою є осмислення хореографічного твору та передача його засобами виразних рухів. Розуміння хореографічного матеріалу залежить від рівня підготовленості виконавця, від уміння проектувати і презентувати цей образ до глядача [7]. У творчо активного виконавця відбувається процес проектування, формування задуму, для якого є характерним виконання певних ідей, їх оцінка і вибір.

Однією зі форм прояву творчого компонента у структурі хореографічних здібностей є акторські здібності. Виконавська майстерність уособлює не лише танцювальну техніку, а й високий артистизм [3].

Хореографічна обдарованість – явище багатогранне. Існують різні погляди на те, які саме якості (музичні дані, пластика тіла, виразність мімічна чи темперамент) є визначальними для розвитку обдарованості. При цьому високий рівень розвитку окремих здібностей не гарантує обдарованості. Ці факти підтверджують положення О. Кульчицької про системний, інтегральний характер хореографічної обдарованості і дозволяють розглядати її як поєднання фізичних, психофізіологічних і психологічних даних, природних задатків з особистими рисами людини, що розвиваються впродовж її життя в певному оточенні, формують талант [4; 5; 6].

Хореографи-постановники у своїй діяльності керуються принципом творчого комбінування ідей, образів і рухів. Особливістю цього способу є осмислення художньої цілісності твору та гнучкої естетичної концепції керівника – як професійної оцінки у поєднанні з відповідності твору естетичним вимогам та творчою імпровізацією.

Розвиток хореографічних здібностей підпорядковується загальним закономірностям розвитку здібностей. Творчі компоненти хореографічних здібностей проявляються на підготовчому та виконавському етапах хореографічної діяльності. На рівні постановки творчі здібності виявляються у гармонійному створенні хореографічної композиції, через естетичне переосмислення ідей, образів, творчу імпровізацію. Одним із важливих механізмів розвитку хореографічної обдарованості та умовою переходу від виконавського рівня до постановки є усвідомлення творчих здібностей та цілеспрямований розвиток у діяльності.

Отже, хореографічні здібності можна визначити як спеціальні, які поєднують у собі музичне, естетичне і хореографічне сприймання, переоцінку твору і (творчий) компонент – вміння вносити зміни у структуру танцю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барко В. І. Розвиток здібностей і творчого потенціалу / В. І Барко // Обдарована дитина . – 2005.-№1.-С. 27-31.
2. Єрьоміна О. Формування творчих здібностей підлітків / О. Єрьоміна – К. Мистецтво, 1984. – 96с.
3. Карне М. Многогранность одаренности / М. Карне // Обдарована дитина. - 2004. - №7.- С.2-3.
4. Кульчицька О. І. Біографічні і соціально-психологічні фактори розвитку творчої обдарованості / О. І. Кульчицька // Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень – Житомир: Полісся, 2006. - С.269-288.
5. Кульчицька О. І. Простір для здійснення творчих задумів/ О. І. Кульчицька // Обдарована дитина. – 2005.-7. – С.2-5.
6. Кульчицька О. І. Хореографічна обдарованість/О. І. Кульчицька // Мистецтво та освіта. – 2001. - №4. – 42-46.
7. Лейтес А. Н. Способности и одаренности в детские годы. – М.: Знание, 1984.